

villningsförordningen måtte besluta den förändring, att desamma i oförmälda hänseende erhålla följande lydelse:

§ 9. »Bevilling för inkomst af kapital eller arbete påföres bank- och jernvägsbolag der bolagets rörelse drifves, vare sig vid hufvud-, afdelnings- eller kommissions-kontor eller vid större eller mindre stationer» etc.

och § 27, sista punkten, »och bör sådant utdrag beträffande bank- och jernvägsbolag, utvisa denna vinst, fördelad på hvar och ett af bolagets särskilda kontor eller stationer, samt för de sistnämnda på så sätt bestämd, att all inkomst af gods och passagerare, som afgå från en station till en annan, delas till hälften på hvardera stationen.

Stockholm den 23 Januari 1872.

W. Falk.

N:o 34.

Af Herr W. Walldén: *Om upphörande af främmande trosbekännares skyldighet att deltaga i underhåll af svenska statskyrkoförsamlingarnes presterskap och kyrkliga inrättningar.*

Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 November 1863 stadgar, bland annat:

i § 4. »Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer hvarje medlem af svenska kyrkan, som vid val af stadsfullmäktige rösträtt eger och inom församlingen är mantalsskrifven eller ändock derstädes är för fast egendom eller inkomst af arbete eller kapital till allmän bevilling uppförd, samt för oguldna utskylder till kyrka eller skola icke häftar.

Den, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, är från rätt till deltagande i kyrkostämma undantagen.»

och i § 37, mom. 1 »Alla, som inom församlingen äro mantalsskrifne eller ändock derstädes för fast egendom eller inkomst af arbete eller kapital till allmän bevillning uppförde, skola, i mån af hvarandras särskilda bevillning efter Art. II i Bevillningsförordningen, i de afgifter, om hvilka kyrkostämman besluter, deltaga, utom i de fall, för hvilka annorlunda är i lag eller författning stadgadt. Är nu redan beslut fattadt om annan grund för afgifts utgående, må ett sådant beslut ej anses genom denna förordning upphäfdt. Enahanda skyldighet åligger bolag.

Mom. 2. I fråga om afgifter, hvilka, enligt gällande lag eller författningar, åligga innevånare i en församling oaktadt de å kyrkostämman icke ega rösträtt, gör denna förordning ej ändring i hvad sålunda stadgadt är.»

Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i öfriga delar af riket den 21 Mars 1862 innehåller, bland andra, följande bestämmelser:

§ 4. »Rättighet att deltaga i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut tillkommer, på landet, den som å kommunalstämman och, i stad, den som vid allmän rådstuga rösträtt eger: främmande religionsbekännare och de, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, dock härifrån undantagne.»

§ 35. »De afgifter, om hvilka kyrkostämman besluter, skola, utom i de fall, för hvilka annorlunda är i lag eller författning stadgadt, utgå efter den för rösträtt i kyrkostämman bestämda grund.»

För så vidt af nu anförda stadganden skulle kunna dragas den slutsats, att främmande religionsbekännare här i landet, äfvensom de, hvilka anmält sig till utträde ur svenska kyrkan och blifvit i annat i riket tillåtet religionssamfund upptagne, skola kännas skyldige att icke blott för sin fasta egendom utan äfven för sina personer och sin inkomst af kapital eller arbete deltaga i de utgifter, hvilka erfordras för svenska statskyrkans och dess presterskaps underhållande, så skulle, enligt min öfvertygelse, denna omständighet innefatta en stor orättvisa och vara med så väl den religiösa fördragsamhetens numera hos oss allmänt godkända principer, som äfven med annan af gällande lagar fullkomligt oförenlig. Det kan icke vara rättvist att tvinga medborgare, hvilka tillhöra af svenska staten sjelf erkända religionssamfund, till att vidkännas uppoffringar icke blott för vidmakthållande af egen kult, utan derutöfver jemväl för underhållande af en kyrka och ett presterskap, af hvilka de på grund af sin religiösa öfvertygelse icke kunna hafva något gagn; och såsom en yttring af ännu fortfarande ofördragsamhet eller åtminstone af en viss motvilja mot olika tänkande måste det väl anses att belasta främmande religionsbekännare med jemförelsevis större bördor i och för upprätthållande af religiösa institutioner, än statskyrkans egna medlemmar. Att ett sådant förhållande icke heller är öfverensstämmande med andan af de lagar, som numera reglera menigheters rätt att vårda egna angelägenheter, torde ligga för öppen dag. Hvilka

åsigter man än må hysa i afseeede på kyrkans skiljande från staten, lærer det icke kunna nekas, att år 1862 ett stort och afgörande steg togs till den borgerliga kommunens skiljande från den kyrkliga församlingen. Detta framgår redan deraf: att särskilda lagar med olika bestämmelser utfärdades för den enes eller andres verksamhet; att de båda samfundet officiellt erhöilo olika namn; att deras områden icke längre behöfva med hvarandra sammanfalla; att kyrkoherdens embetsbefattning med kommunen är inskränkt till hans rätt att (i och för fattigvårdsärenden) deltaga i kommunalnämndens förhandlingar, under det att han deremot är sjelfskrifven ordförande i kyrkostämma samt i kyrkoråd och skolråd, o. s. v. Det ådagalägges jemväl deraf, att till föremål för kommunens verksamhet anvisats alla sådana ärenden, som angå socknens gemensamma borgerliga angelägenheter, fattigvården deruti inbegripen, under det att kyrkoförsamlingens verksamhet åter inskränkts till, jemte folkskoleväsendet, rent kyrkliga frågor. Då med dessa sistnämnda främmande religionsbekännare icke hafva det ringaste att skaffa, är det helt naturligt och riktigt att de blifvit uteslutne från rätt att deltaga i dessa frågor afgörande; men sammanställes stadgandet derom med hvad jag här ofvan haft äran antyda, så torde lagstiftarens mening få antagas hafva varit att göra kyrkoförsamlingen till intet annat än ett samfund af statskyrkan tillhörande personer, hvilka, egde att efter vissa bestämda grunder och på visst i lagen utstakadt sätt ordna och förvalta *sina* gemensamma angelägenheter — till hvilka folkskolan äfven räknades — och att därför af sina medlemmar uttaxera nödiga bidrag. Tillämpningen af denna fullkomligt riktiga och med den rent kristliga uppfattningen af församlingens väsende öfverensstämmande grundsats har dock blifvit antingen glömd eller med afsigt lemnad å sido då man kommit till kapitlet »om afgifter till kyrka», så vida nemligen dithörande stadganden måste, vid en riktig tolkning, anses innefatta skyldighet för främmande religionsbekännare att bidraga till statskyrkans underhåll. Ett dylikt förbiseende innefattar alltså en inkonsequens af ganska betänkelig beskaffenhet, så mycket betänkligare, som den tillika är en obillighet. Det anmärkta förhållandet strider äfven i ett annat afseende mot våra kommunallagars anda. En af dessa lagars hufvudsakligaste uppgifter synes nemligen vara att noga afväga rättigheter och skyldigheter mot hvarandra, och jemväl i afseende på främmande religionsbekännare har man samvetsgrannt vidhållit denna uppgift så länge man befann sig på den borgerliga kommunens område. Men när det blef fråga om den kyrkliga församlingen, kastades äfven denna grundsats helt plötsligt å sido och blef jemvigten mellan skyldigheter och rättigheter för främmande religionsbekännare upphäfd, ty skattskyldighet till statskyrkan kunna de visserligen genom en lagtolkning i sådan syftning få sig ålagd, men från rättigheten att deltaga i afgifternas bestämmande och i kontrollen öfver deras användande äro de i tydliga och bestämda ordalag uteslutne.

Emellertid skulle det, enligt min uppfattning, kunna sättas i fråga, huruvida de båda kyrkostämmoförordningarne, sådana de nu äro, verkliga behöfva leda till ett dylikt missförhållande. Här kan icke vara rätta stället att framlägga de skäl, som kunna tala för en motsatt tolkning, och sådant skulle dessutom, åtminstone hvad kyrkostämmoför-

ordningen för Stockholm angår, vara förspild möda, enär, enligt hvad jag har mig med visshet bekant, två särskilda fall förekommit, det ena år 1865, det andra år 1868, då Kongl. Maj:t funnit § 37, mom. I i nämnda förordning ovilkorligen leda derhän, att t. ex. mosaiske trosbekännare böra med statskyrkans egna medlemmar för sin inkomst och sin egendom deltaga i afgifter till dessa sistnämndes kyrkokassa, presterskap och kyrkobjening. Vid sådant förhållande torde erfarenheten redan tillräckligt hafva vitsordat behöfvat af en förändring utaf dithörande stadganden.

Hvad kyrkostämmoförordningen för öfriga delar af riket åter beträffar, så har jag mig icke bekant, huru dess stadgande i § 35 blifvit tillämpadt, men då äfven detta lagrums uppställning onekligen kan gifva anledning till tvekan beträffande främmande religionsbekännares skyldighet att deltaga i statskyrkliga utgifter eller icke, synas mig jemväl hithörande stadganden i Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 böra omarbetas i den af mig angifna syftning.

Deremot skall jag icke tillåta mig att framställa något bestämdt förslag i afseende derpå, huruvida den afsedda skattebefrielsen bör gälla både inkomst af kapital eller arbete och fast egendom eller endast den förstnämnda beskattningstiteln. För min del är jag visserligen af den åsigten, att full rättvisa mot främmande trosbekännare varder skipad endast om deras fasta egendom jemväl inbegripes i friheten från utskylder till svenska statskyrkan; men jag är icke i tillfälle att bestrida, det en närmare granskning af de flera förhållanden, som på denna frågas bedömande måste inverka, möjligen kan komma att ådagalägga några större praktiska svårigheter mot en dylik skattefrihetens utsträckning. Och då jag ingalunda vill göra hela förslaget öde beroende på en eventuellt befunnen olämplighet i denna särskilda omständighet, inskränker jag mig till att alternativt framhålla önskvärdheten af den föreslagna befrielsens utsträckning jemväl till fast egendom, som af främmande religionsbekännare innehafves.

Slutligen skulle jag väl helst hafva önskat, att främmande religionsbekännares skattefrihet inom statskyrkans församlingar kunde utsträckas jemväl till folkskoleväsendet, så länge detta är med statskyrkan på det närmaste förbundet och hvilat på en helt och hållet konfessionel grundval. Men då jag icke kan neka, att folkskolan, äfven på detta sätt ordnad, måste jemväl för främmande religionsbekännare vara ur rent medborgerlig synpunkt af stor vikt och för dem medföra åtminstone indirekta fördelar, har jag icke trott mig böra utsträcka min hemställan till sådana på kyrkostämma beslutade afgifter, som afse folkskolans underhållande, och det så mycket mindre som jag har anledning antaga, att redan i nu gällande lagstiftning intet hinder för främmande religionsbekännare finnes att låta sina barn begagna folkskolans undervisning i alla andra ämnen än de religiösa. En följd af deras fortfarande skattskyldighet i detta hänseende blir dock alltid, att dem måste tillerkännas rättighet att på kyrkostämma deltaga i afgörandet af derstädes förekommande folkskoleangelägenheter, naturligtvis med undantag af allt sådant som särskildt angår religionsundervisningen.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, och då jag anser det lämpligaste

vara, att Riksdagen endast angifver principen, men lagförslaget utarbetas af Regeringen, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för en kommande Riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i nådiga förordningarne om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 och om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 November 1863 jemte öfriga möjligen härmed i sammanhang stående lagar och förordningar, att främmande religionsbekännare äfvensom de, hvilka anmält sig till utträde ur svenska kyrkan och blifvit i annat, här i landet tillåtet, religionssamfund upptagne, blifva för sina personer, sin inkomst af kapital eller arbete samt, om möjligt, jemväl för sin fasta egendom befriade från skyldighet att deltaga i underhåll af svenska statskyrkoförsamlingarnes presterskap och kyrkliga inrättningar, men mot det att de erhålla rätt till deltagande i kyrkostämmas beslut om alla sådana folkskoleangelägenheter, hvilka icke särskildt angå religionsundervisningen, bibehållas vid skyldigheten att efter i lag stadgade grunder bidra till folkskoleväsendets vidmakthållande och utveckling.

Om remiss af denna min motion till Lag-Utskottet anhåller jag vördsamt.

Stockholm i Januari 1872.

Wilhelm Walldén.

N:o 35.

Af Herr C. A. Jönsson: *Om eftergift af kronans rätt till danaarf efter enkan Cecilia Lovisa Johansson, född de la Roos.*

År 1866 den 3 Januari afled i Falkenberg Kopparslagaren D. Johanssons enka Cecilia Lovisa, född de la Roos. Genom Kongl. Maj:ts nådiga dom af den 11 November 1869 blef förklaradt, att hennes qvarlätenskap skulle såsom danaarf tillfalla kronan. Enligt